

Rahandusministeerium
info@fin.ee

29.05.2024 nr 7-7/24-288

Hr Mart Vörklaev
rahandusminister
mart.vorklaev@fin.ee

Austatud hr rahandusminister

Vastuseks Rahandusministeeriumi ettepanekule negatiivse lisaeelarve koostamiseks selgitame järgmist. Oleme seisukohal, et Rahandusministeeriumi pakutud metoodika ei käsitle põhiseaduslikke institutsioone kulude kokkuhoiu ettepanekutes võrdselt. Metoodika näeb ette 1,9% kärpe kontode 50 ja 55 lõikes kõikide liikide osas, va liik 40. Riigikohtul, samuti aga Riigikogu Kantseil ja Vabariigi Presidendi Kantseil on oluliselt suurem osakaal vahenditest eelarve liigiga 10 – Riigikohtul riigikohtunike palgavahendid, mis moodustavad eelnimetatud eelarvevahenditest 2024. aastal 35,7%. Seega 1,9% kärpe oleks vaid arvutuslik võrdus. Tegelik kärpe oleks Riigikohtul – võttes *baasi* arvesse üksnes Riigikohtu esimehe ametipalga, sarnaselt teiste põhiseaduslike institutsioonidega, mitte 1,9%, vaid 2,9%. Samas kui 1,9% kärpe peaks võrdselt baasilt arvatuna olema 84 481 eurot (mitte aga 124 128 eurot, nagu ministeeriumi loogika järgi tuleks arvutada). Märgime ühtlasi, et meie pakutud käsitus oleks kooskõlas ka Rahandusministeeriumi enda viimati kasutatud lähenemisega KRAPS-i indekseerimise muutmisel. Sisuliselt toimuks teistkordne kärpe riigikohtunike palgavahenditelt, delegeerituna ülejäänud teenistujate palgavahenditele ning kohtu majanduskuludele. Viimaks meenutame, et ka 2022. aasta riigieelarve ettevalmistamisel oli sama metoodiline probleem, siis nii peamister kui tollane rahandusminister tunnistasid probleemi.

Teine asjaolu, millele osutame, on see, et kontode 50 ja 55 1,9%-lise kärpe baassumma sisaldab juba ka RES protsessis eraldatud lisavahendeid 240 000 euro ulatuses. Lisavahendite osas toimub kärpe arvutamine kahekordselt – eraldi 10% ja koos ülejäänutega veel 1,9%. Ilmselt ei ole nii siiski plaanitud.

Seega peaks põhiseaduslike institutsioonide 2024. aasta kulutuste ühetaolisel kärpimisel Riigikohtu kokkuhoid olema 102 331 eurot (2024. aastal lisandunud eelarvelt 10% e 24 000 eurot + 78 331 eurot kontode 50 ja 55 osas). Me vähendame selle võrra 2024. aastasse ülekantud vahenditest tehtavaid kulutusi. Me ei nõustu aga 2024. aasta eelarve kärpega (see ei ole ka vajalik, kuna ülekantud vahendid ei kajastu jooksva aasta eelarves).

Teiseks märgime, et kohus – kõik kohtuastmed on osa siseturvalisusest. Selline riigikorraldus ei ole demokraatlik ka mistahes kriisiolukorras, kus täitevvõimu institutsioonide üle ei oleks kohtulikku kontrolli. Siseturvalisus ei ole üksnes Siseministeeriumi valitsemisalasse kuuluv. Sellist põhimõtet peaks järgima eelarvekorralduslikes valikutes.

Kolmandaks. Oleme samuti seisukohal, et kohus sõltumata kohtute eelarve korraldusest on üks tervik. Kõik valikud, mida ka riigieelarve vaates tehakse, peaksid samuti sellest lähtuma. Ka ainult ühe kohtu vahendite kärbe mõjutab kogu kohtusüsteemi. Kohtusüsteemil on keerulised ajad - toimub massiivne põlvkondade vahetus, mis paraku vähendab kohtuasjade lahendamise võimekust. Kuid ka sellises – eriti just sellises olukorras tuleb vaadata pikemalt ette, ka aastapõhiste või muude lühiajaliste otsuste tegemisel. Eriti riigi praeguses ja lähiaastate eelarve olukorras. Ka sellesama kõige suurema väljakutse olukorras tuleb valida kõige efektiivsem ja kulutõhusam kohtusüsteemi kui terviku jaoks ning seda sõltumata eelarve korraldusest. Näiteks on kordades efektiivsem ja mõjusam ning mitmekordselt kulutõhusam suurendada ajuti kohtunike koolitusvahendeid kui püüda ilmselt veel paar aastat kestvat ajutist võimekuse langust korvata täiendavate kohtunikega. Eriti olukorras, kus kahjuks sageli enam ei olegi piisava kvalifikatsiooniga kohtunike kandidaate. See ei ole ainult kohtunike küsimus, kohtusüsteem tervikuna ei saa enam olla sama inimressursimahukas nagu eelmised 20-30 aastat või töötada sama vanal loogikal põhinevate IT süsteemidega. Need on lähiaastate eelarve otsuste tegemisel võtmetähtsad valdkonnad Riigikohtu arvates.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Villu Kõve
Riigikohtu esimees

Üllar Kaljumäe
Riigikohtu direktor

Teadmiseks:

Pr Annely Akkermann, Riigikogu rahanduskomisjoni esimees
Hr Madis Timpson, justiitsminister